

РЕЗУЛЬТАТИ ТЕСТУВАННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 013 ПОЧАТКОВА ОСВІТА

У статті висвітлено проблему якісної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Описано результати тестування рівня володіння студентами першого курсу освітнього ступеня “бакалавр”, які навчаються за спеціальністю 013 Початкова освіта, іншомовною комунікативною компетентністю, яке проводилось у вересні 2017–2018, 2018–2019, 2019–2020 і 2020–2021 навчальних років. Матеріалом для тестування був стандартизований примірник тесту Preliminary Simple Paper 6 PET (Preliminary English Test) (2015). Результати проведеного тестування було оцінено відповідно до шкали Cambridge English Exams, визначено абсолютну успішність і якість знань. Проведене нами тестування 91-го студента першого курсу, які навчаються за спеціальністю 013 Початкова освіта денної форми навчання, показало такі результати: у 2017–2018 навчальному році – 59,25 % (абсолютна успішність) і 11,11 % (якість знань); у 2018–2019 навчальному році – 52 % (абсолютна успішність) і 4 % (якість знань); у 2019–2020 навчальному році – 53,84 % (абсолютна успішність) і 3,84 % (якість знань); у 2020–2021 навчальному році – 53,85 (абсолютна успішність) і 7,69 (якість знань). Очікуваного рівня B1 досягли лише 6 студентів (6,59 %); 44 студенти (48,35 %) досягли рівня A2, а 41 студент (45,05 %) взагалі не склав тест. Результати проведеного нами тестування за чотири роки майже не відрізняються по роках. Було зроблено висновок, що в більшості першокурсників рівень володіння іншомовною комунікативною компетентністю знаходиться на елементарному рівні, тому необхідно ефективно організувати процес навчання, зважаючи на обмежену кількість аудиторних годин, які виділяються для вивчення іноземної мови на немовних спеціальностях ЗВО України.

Ключові слова: англійська мова, початкова освіта, бакалавр, тестування, іншомовна комунікативна компетентність, майбутній вчитель початкової школи, моніторинг якості знань, абсолютна успішність, якість знань.

В умовах інтеграції України в міжнародний науково-освітній простір вивчення і викладання іноземних мов (далі – ІМ), а особливо англійської, стає одним із ключових для підвищення конкурентоспроможності випускників на внутрішньому, європейському і світовому ринках праці. Одним із важливих завдань сучасних закладів вищої освіти (далі – ЗВО) є підготовка компетентних фахівців відповідно до рівнів світових стандартів, соціально й професійно мобільних, конкурентоспроможних, орієнтованих на освіту впродовж усього життя. У зв'язку з поширенням міжнародних контактів, професійного співробітництва, інтернаціональної співпраці постає гостра потреба в новому поколінні педагогів із широкою міждисциплінарною освітою й здатністю працювати на міжнародному рівні. Сьогодні у 48-ми ЗВО України здійснюється підготовка студентів за освітньо-професійною програмою галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 013 Початкова освіта, що дозволяє зробити висновки про популярність цього напрямку серед абітурієнтів [6].

Дослідженням різних аспектів підвищення ефективності іншомовної практичної підготовки займалося багато науковців: О. Бігич, О. Биконя, В. Борщовецька, Р. Гришкова, І. Задорожна, Л. Зеня, О. Квасова, С. Кожушко, О. Кміть, Л. Морська, С. Ніколаєва, Л. Русалкіна, Н. Саєнко, Л. Сажко, Н. Складенко, Н. Сура, О. Тарнопольський, Г. Турчинова, В. Черниш та ін. Проте досліджено не всі аспекти, зокрема, недостатньо вивченим залишається питання реального рівня володіння студентами-першокурсниками освітнього ступеня “бакалавр”, які навчаються за спеціальністю 013 “Початкова освіта”, іншомовною комунікативною компетентністю. Отже, вкрай актуальною є проблема якості іншомовної практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи (далі – ПШ).

Мета статті – висвітлити проблему якісної підготовки майбутніх учителів початкової школи; описати результати тестування рівня володіння студентами першого курсу освітнього ступеня “бакалавр”, які навчаються за спеціальністю 013 Початкова освіта, іншомовною комунікативною компетентністю.

Навчання – це освітній процес, орієнтований на результат, його важливим елементом у ЗВО є контроль набутих знань, умінь та навичок. Контроль та оцінювання будь-якого виду навчальної діяльності мають суттєвий вплив на її якість і ефективність. Для здійснення ефективного зворотного зв'язку необхідна регулярність проведення перевірок, послідовність контролю. Використання тестів для перевірки знань дає змогу ефективно використовувати час, ставити перед студентами однакові вимоги й усуває суб'єктивізм в оцінюванні. Окрім того, студенти в процесі навчання також повинні адекватно оцінювати і власний рівень своєї підготовки.

У чинній Програмі для немовних ЗВО України (2005 р.) не надано конкретні дані щодо вступного і вихідного рівня володіння ІМ майбутніми вчителями ПШ, а вказано лише певні межі; студенти, які вступають на перший курс до ЗВО України для здобуття першого (бакалаврського) рівня, повинні мати відповідно до загальноєвропейської шкали оцінювання навчальних досягнень з ІМ не менше рівня B1 [7].

За CEFR **рівень B1 рубіжний (Threshold)** передбачає, що студент може розуміти основний зміст чіткого нормативного мовлення на теми, близькі й часто вживані на роботі, в навчанні, під час дозвілля тощо.

Може вирішити більшість питань під час перебування або подорожі у країні, мова якої вивчається. Може просто і зв'язно висловитись на знайомі теми або теми особистих інтересів. Може описати досвід, події, сподівання, мрії та амбіції, навести стислі пояснення і докази щодо точок зору та планів; **рівень B2 просуний (Vantage)** визначає, що студент може розуміти основну ідею тексту як на конкретну, так і на абстрактну тему, в тому числі дискусії за фахом; спілкуватися з носіями мови з такою швидкістю та спонтанністю, яка не завдає труднощів жодній зі сторін; чітко, детально висловлюватися на широке коло тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти [8].

Аналітичний огляд програмних вимог, нормативно-правових документів і міжнародних вимог щодо іншомовної практичної підготовки майбутнього вчителя ПШ дозволив нам дійти до висновку, що відповідно до підготовки студентів за спеціальністю 013 Початкова освіта, освітній рівень – перший (бакалаврський), вступний рівень повинен дорівнювати B1, а випусковий – B2; під час вступу на освітній ступінь “магістр” – B2, а випусковий – B2+ [2; 5]. Рівень володіння мовою на початку курсу значно впливає на зміст навчальних програм, що розробляються, та вихідний рівень студентів наприкінці курсу навчання, необхідно визначити реальний вступний рівень студентів першого курсу.

З метою проведення моніторингу якості знань студентів першого курсу денної форми навчання освітнього ступеня “бакалавр”, які навчаються за спеціальністю 013 “Початкова освіта”, з метою подальшого вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості підготовки фахівців у вересні 2017–2018, 2018–2019, 2019–2020 і 2020–2021 навчальних років на факультеті дошкільної, початкової освіти і мистецтв Національного університету “Чернігівський колегіум” імені Т.Г. Шевченка було здійснено вхідний контроль якості базових знань студентів.

Матеріалом для проведення тестування був стандартизований примірник тесту **Preliminary Simple Paper 6 PET (Preliminary English Test) (2015)**, розміщений на сайті <https://www.cambridgeenglish.org/> [9]. Іспит **Preliminary English Test (PET)** – це другий тест із серії Кембриджських екзаменів, який перевіряє володіння письмовою та усною англійською мовою на середньому рівні. Іспит PET заснований на початку 1970-х років. У 1999–2004 роках був значно перероблений. У 2009 році був представлений спеціальний іспит PET for schools. Цей іспит абсолютно ідентичний звичайному PET з тією лише різницею, що теми, які поставлені в екзаменаційних матеріалах, стосуються школи і шкільного життя, що робить більш зручною задачу іспиту кандидатами, які не досягли 15-річного віку.

Тест PET містить 3 частини – Reading and Writing – 50 % від загальної оцінки іспиту (1 година 30 хвилин), Listening – 25 % (30 хвилин), Speaking – 25 % (10–12 хвилин). Загальна кількість часу, відведеного для проходження тесту, становила приблизно 2 години 10 хвилин. Наводимо фрагменти з різних частин тесту **Preliminary Simple Paper 6 PET (Preliminary English Test) (2015)**.

Оцінювання результатів тестування відбувалося за такою схемою: Pass with Distinction (зданий з відзнакою) – 85–100 %, рівень B2 за міжнародною шкалою; Pass with Merit, Pass (зданий) – 70–84 %, рівень B1 за міжнародною шкалою; Pass Level A2 (зданий на рівень A2) – 45–69 %, рівень A2 за міжнародною шкалою; Fail (не зданий) – 0–44 %, тест не складено.

У зрізі 2017–2018 навчального року брало участь 27 студентів, 2018–2019 навчального року – 25 студентів, у 2019–2020 навчального року – 26 студентів; у 2020–2021 – 13 студентів. Усього було протестовано 91-го студента, переважно дівчат, віковий діапазон – 17–21 рік. За результатами тестування було укладено таблицю 1.

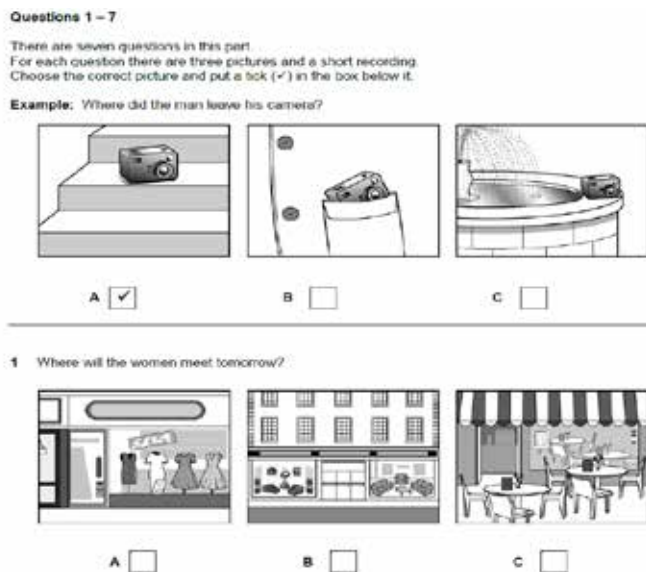

Рис. 1. Фрагмент тесту Preliminary Simple Paper 6 PET (Preliminary English Test) (2015) з розділу Listening

The people below all enjoy music.
On the opposite page there are descriptions of eight places where people can have different musical experiences.
Decide which place would be the most suitable for the following people.
For questions 6 – 10, mark the correct letter (A – H) on your answer sheet.

6 Joe's interested in classical music and wants to talk to professional musicians about their work. He'd like to find out more about classical instruments, and actually play some music.

7 Will wants to learn to play some of his favourite band's songs, and to know how his favourite singers create their own special sound. He'd like to try out some different instruments.

8 Jess loves watching spectacular concerts with fantastic dancers, and wants to feel some of the atmosphere of a big musical event. She'd like to see performances by famous people she's heard about.

Рис. 2. Фрагмент тесту Preliminary Simple Paper 6 PET (Preliminary English Test) (2015) з розділу Reading and Writing

Your friend, Chris, has invited you to a special party which he is organising for your college teacher.

Write an email to Chris. In your email, you should

- accept the invitation
- suggest how you could help Chris prepare for the party
- ask Chris for some ideas for a present for your teacher.

Write 35 – 45 words on your answer sheet.

Рис. 3. Фрагмент тесту Preliminary Simple Paper 6 PET (Preliminary English Test) (2015) з розділу Reading and Writing

Examiner
Say to both
candidates:

I'm going to describe a situation to you.

A young man is going to visit a **city** for the **weekend**, but he **doesn't** enjoy **sightseeing**. Talk together about the different things he could do in the city and say which would be most **fun** for him.

Here is a picture with some ideas to help you.

Ask both candidates to look at picture * on page * of the Student's Book and repeat the frame.

I'll say that again.

A young man is going to visit a **city** for the **weekend**, but he **doesn't** enjoy **sightseeing**. Talk together about the different things he could do in the city and say which would be most **fun** for him.

All right? Talk together.

Allow the candidates enough time to complete the task without intervention.
Prompt only if necessary.

Рис. 4. Фрагмент тесту Preliminary Simple Paper 6 PET (Preliminary English Test) (2015) з розділу Speaking

Результати проведеного нами тестування ми обробили методами математичної статистики – вираховували якість знань і абсолютну успішність. Якість знань ми розраховували шляхом підрахунку суми кількості тих студентів, які склали тест і продемонстрували за результатами тесту Рівень B1, B2 або A2, помножений на 100 % і поділений на загальну кількість студентів, які склали цей тест; абсолютна успішність – суми кількості тих студентів, які склали тест і продемонстрували за результатами тесту Рівень B1 та B2 (показник

A2 не входив до абсолютної успішності, оскільки відповідно до чинної Програми (2005) вступний рівень студента-першокурсника має бути не менше B1), помножений на 100 % і поділений на загальну кількість студентів, які склали цей тест.

Таблиця 1

Результати тестування студентів першого курсу освітнього ступеня бакалавр спеціальності 013 Початкова освіта (за шкалою Cambridge English Exams)

Рік	Кількість студентів	B2	B1	A2	Не здано
		85–100 %	70–84 %	45–69 %	0–44 %
2017–2018	27	–	3	13	11
2018–2019	25	–	1	12	12
2019–2020	26	–	1	13	12
2020–2021	13	–	1	6	6
Разом	91	–	6	44	41

На вхідному контролі результати проведеного тестування студентів першого курсу показали: у 2017–2018 навчальному році – 59,25 % (абсолютна успішність) і 11,11 % (якість знань); у 2018–2019 навчальному році – 52 % (абсолютна успішність) і 4 % (якість знань); у 2019–2020 навчальному році – 53,84 % (абсолютна успішність) і 3,84 % (якість знань) [4]; у 2020–2021 навчальному році – 53,85 (абсолютна успішність) і 7,69 % (якість знань). По роках показники абсолютної успішності та якості знань укладено в таблиці 2.

Таблиця 2

Результати успішності тестування студентів першого курсу освітнього ступеня бакалавр спеціальності 013 Початкова освіта (абсолютна успішність і якість знань)

Рік	Кількість студентів	Абсолютна успішність		Якість знань	
		кількість	%	кількість	%
2017–2018	27	16	59,25	3	11,11
2018–2019	25	13	52	1	4
2019–2020	26	14	53,84	1	3,84
2020–2021	13	7	53,85	1	7,69
Разом	91	50		6	

Кількісний аналіз результатів тестування студентів першого курсу на вхідному контролі дозволяє зробити такі висновки. Студенти показали низький рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності, із 91-го протестованого студента лише 6 студентів (6,59 %) досягли очікуваного рівня B1, 44 студента (48,35 %) досягли рівня A2, а 41 студент (45,05 %) взагалі не склав тест. Результати проведеного нами тестування за чотири роки майже не відрізняються по роках. Усне опитування студентів першого курсу також показало, що деякі з них взагалі не вивчали англійську мову в школі, а вивчали інші іноземні мови – французьку або німецьку. Також проведені нами раніше дослідження засвідчили низький рівень критичного мислення студентів [1; 3], яке є основою навчальної діяльності сучасного студента.

Висновки. Отже, аналіз результатів зрізу рівня володіння студентами-першокурсниками освітнього ступеня “бакалавр”, які навчаються за спеціальністю 013 “Початкова освіта, іншомовною комунікативною компетентністю, який проводився у вересні 2017–2018, 2018–2019, 2019–2020 і 2020–2021 навчальних років, засвідчив, що значна кількість вступників не має рівня B1, який Програма (2005) вважає цільовим вхідним рівнем для навчання ІМ на першому курсі, що вимагає від ЗВО за короткий термін сформуванню іншомовну комунікативну компетентність в усіх видах мовленнєвої діяльності. Оскільки в більшості першокурсників рівень володіння ІМ знаходиться на елементарному рівні, необхідно ефективно організувати освітній процес, зважаючи на обмежену кількість аудиторних годин, які виділяються для вивчення ІМ на немовних спеціальностях ЗВО України, що змушує шукати нові стратегії іншомовної практичної підготовки майбутніх учителів ПШ.

Використана література:

1. Конотоп О. С. Результати зрізу рівня сформованості критичного мислення у студентів закладів вищої освіти. *Вісник Національного університету “Чернігівський колегіум” імені Т. Г. Шевченка. Серія Педагогічні науки*. Чернігів, 2019. Випуск 5 (161). С. 97–100.
2. Конотоп О. С. Вимоги до іншомовної практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи в умовах євроінтеграції. *Інноваційна педагогіка*. 2020. № 28. С. 57–61.
3. Конотоп О. С. Стратегічне мислення VS кліпове мислення у практичній іншомовній підготовці студентів немовних закладів вищої освіти. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти* : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 3 березня 2020 р.) ; за ред. О. А. Голук ; Вінницький державний педагогічний універси-

- тет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв імені Валентини Волошиної. Вінниця : ТОВ “Меркьюрі-Поділля”, 2020. Вип. 9. С. 380–382.
4. Конотоп О. С. Тестування рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності студентів першого курсу спеціальності 013 Початкова освіта. *Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції “Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації”*: зб. наук. праць. Переяслав, 2020. Вип. 58. С. 190–192.
 5. Конотоп О. С. Цільовий рівень іншомовної практичної підготовки майбутніх учителів початкової школи. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Освіта. Соціальні та поведінкові науки*. 2020. № 1 (4). С. 52–64.
 6. Конотоп О. С. Стан процесу практичної іншомовної підготовки майбутніх учителів початкової школи. *Європейська проєктна культура в Україні: стан, проблеми, перспективи*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 29-30 травня 2020 р.) ; за ред. О. Гури, В. Меняйло. Запоріжжя, 2020. С. 110–112.
 7. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Г. С. Бакаєва та ін. Київ : Ленвіт, 2005. 119 с.
 8. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors, 2018. 235 p.
 9. Preliminary English Test Sample 6. URL: https://www.cambridge-exams.ch/sites/default/files/pet_reading_and_writing.pdf

References:

1. Konotop O.S. (2019). Rezul'taty zrizu rivnya sformovanosti krytychnoho myslennya u studentiv zakladiv vyshchoyi osvity [The results of the section of the level of formation of critical thinking in students of higher education institutions]. *Visnyk Natsional'noho universytetu “Chernihiv's'kyu kolehium” imeni T.H. Shevchenka*. Vypusk 5 (161). Seriya Pedahohichni nauky. Chernihiv. [in Ukrainian].
2. Konotop O.S. (2020). Vymohy do inshomovnoyi praktychnoyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly v umovakh yevrointehratsiyi [Requirements for foreign language practical training of future primary school teachers in the context of European integration]. *Innovatsiyina pedahohika*. № 28. S. 57-61. [in Ukrainian].
3. Konotop O.S. (2020). Stratehichne myslennya VS klipove myslennya u praktychniy inshomovniy pidhotovtsi studentiv nemovnykh zakladiv vyshchoyi osvity [Strategic thinking VS clip thinking in practical foreign language training of students of non-language institutions of higher education]. Aktual'ni problemy formuvannya tvorchoyi osobystosti pedahoha v konteksti nastupnosti doshkil'noyi ta pochatkovoyi osvity : zbirnyk materialiv II Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi Internet-konferentsiyi (Vinnytsya, VDPU imeni Mykhayla Kotsyubyn's'koho, 3 bereznya 2020 r.) / za red. O.A. Holyuk ; Vinnyts'kyi derzhavnyy pedahohichnyy universytet imeni Mykhayla Kotsyubyn's'koho, fakul'tet doshkil'noyi, pochatkovoyi osvity ta mystetstv imeni Valentyny Voloshynoyi. Vinnytsya: TOV “Merk'yuri-Podillya”, Vyp. 9. S. 380-382. [in Ukrainian].
4. Konotop O.S. (2020). Testuvannya rivnya sformovanosti inshomovnoyi komunikativnoyi kompetentnosti studentiv pershoho kursu spetsial'nosti 013 Pochatkova osvita [Testing the level of formation of foreign language communicative competence of first-year students majoring in 013 Primary education.]. *Materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi internet-konferentsiyi “Tendentsiyi ta perspektyvy rozvytku nauky i osvity v umovakh hlobalizatsiyi”*: Zb. nauk. prats'. Pereyaslav, Vyp. 58. s. 190-192. [in Ukrainian].
5. Konotop O.S. (2020). Tsil'ovyy riven' inshomovnoyi praktychnoyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly [Target level of foreign language practical training of future primary school teachers]. *Naukovyy visnyk Sivershchyny. Seriya: Osvita. Sotsial'ni ta povedinkovi nauky* № 1 (4), 2020. S. 52-64. [in Ukrainian].
6. Konotop O.S. (2020). Stan protsesu praktychnoyi inshomovnoyi pidhotovky maybutnikh uchyteliv pochatkovoyi shkoly [The state of the process of practical foreign language training of future primary school teachers]. *Yevropeys'ka proyektna kul'tura v Ukrayini: stan, problemy, perspektyvy*: Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (Zaporizhzhya, 29-30 travnya 2020 r.) / Za red. O. Hury, V. Menyaylo. Zaporizhzhya, S. 110-112. [in Ukrainian].
7. Prohrama z anhliys'koyi movy dlya profesiynoho spilkuvannya (2005). [Program in English for professional communication]. / H. YE. Bakayeva, O. A. Borysenko, I. I. Zuyenok ta in. K.: Lenvit, 119 s. [in Ukrainian].
8. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors, 2018. 235 p.
9. Preliminary English Test Sample 6 Retrieved from: https://www.cambridge-exams.ch/sites/default/files/pet_reading_and_writing.pdf.

Konotop O. S. Testing of the level of formation of foreign language communicative competence of future primary teachers

The article highlights the problem of quality training of future primary school teachers. The procedure of monitoring the level of proficiency of first-year students, bachelor's degree students majoring in 013 Primary Education, foreign language communicative competence, which was conducted in September 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020 and 2020-2021 academic years, is described. The test material was a standardized copy of the Preliminary Simple Paper 6 PET (Preliminary English Test) (2015). The results of the testing were evaluated according to the Cambridge English Exams scale, the absolute success and quality of knowledge were determined. Our testing of 91 first-year students majoring in 013 Primary full-time education showed the following results: in the 2017-2018 academic year – 59.25% (absolute success) and 11.11% (quality of knowledge); in the 2018-2019 academic year – 52% (absolute success) and 4% (quality of knowledge); in the 2019-2020 academic year – 53.84% (absolute success) and 3.84% (quality of knowledge); in the 2020-2021 academic year – 53.85 (absolute success) and 7.69 (quality of knowledge). Only 6 students (6.59%) reached the expected level of B1; 44 students (48.35%) reached the A2 level and 41 students (45.05%) did not pass the test at all. The results of our testing over four years are almost the same. It was concluded that most freshmen have a level of mastery of foreign language communication competence at the elementary level, so it is necessary to effectively organize the learning process, given the limited number of classroom hours allocated for learning a foreign language in non-language specialties.

Key words: English language, primary education, bachelor, testing, foreign language communicative competence, future primary school teacher, monitoring of knowledge quality, absolute success, quality of knowledge.